

§ 116 Svenska kyrkan och Ship to Gaza

MARGARETA SANDSTEDT:

Fru ordförande, ledamöter och biskopar! Den här frågan om Svenska kyrkans stöd till märkliga utrikesengagemang som Ship to Gaza upphör aldrig att förvåna. Med säkerhet är jag inte den enda som misstror Svenska kyrkans förmåga till analys i utrikespolitiska konflikter. Det är ju så uppenbart att man stöder ett jippo som enbart är ute efter provokation och skämmer ut sig. Det står också klart att Ship to Gaza aldrig har varit intresserade av att hjälpa Gazaborna. Man har velat brännmärka Israel. Därtill ska vi också lägga att svenskar inte är särskilt välkända som skickliga förhandlare eller konfliktslösnare. Den här aktionen bekräftar det på ett utomordentligt sätt.

Varför ska man då fortsätta och hålla på så här? Hur långt är man beredd att gå för att människor helst ska tappa förtroendet för Svenska kyrkan som en andlig hemvist? Utskottets analys är att Svenska kyrkan stöder Ship to Gaza handlar om ansvar för medmänniskan. Det är intressant men knappast något som världsledande konflikthanterare i kvartetten håller med om, men de kanske har fel.

Jag skulle vilja ha ett fördjupande av utskottet om på vad sätt Ship to Gaza har agerat så ansvarsfullt, att det är värt att uppmärksamma och stödja. På vad sätt har Ship to Gaza gjort nytta? Fru ordförande! EU uppmanade de inblandade länderna som deltog i Ship to Gaza 2 att försöka stoppa alla eventuella försök att bryta blockaden. Israel erbjöd sig i stället att föra över samtliga leveranser landvägen, men såväl Kyrkans Tidning som biskop Brunne fortsatte propagera för blockadbrytande åtgärder och det för att man ville ställa till bråk. Hur kan då utskottet mena att detta är i enlighet med kyrkans tro, bekännelse och lära? Det skulle jag vilja ha ett förtydligande om.

Jag yrkar alltså bifall till motion 2011:78. Tack.

LENNART SACRÉDEUS:

Fru ordförande! Jag tänkte kanske mest inrikta mig på vad Läronämnden säger i sitt yttrande undertecknat av vår duglige ärkebiskop. Jag har inga kritiska synpunkter på yttrandet från Läronämnden men tänkte ändå föra ett litet resonemang kring vad man säger där.

Om ni hittar Läronämndens yttrande i handlingarna ser ni att det hänvisas till att Svenska kyrkan i sitt uppdrag har ansvar för samhällsfrågor. På ett sätt kanske inte Svenska kyrkan har ansvar för samhällsfrågor, men ett samhällsansvar. Framför allt har vi ett ansvar att förmedla värden som är grundläggande för vad det innebär att vara människa, om det unika, lika och okränkbara människovärdet. Detta får konsekvenser när Svenska kyrkan vill påverka ett gott samhälles utformning och att vi i alla tänkbara och otänkbara sammanhang lyfter fram människovärdets unika, lika och okränkbara karaktär.

I många sammanhang talas det om att vi i Svenska kyrkan är en trosgemenskap men inte en åsiktsgemenskap. Det används ibland som ett mantra. Det ligger mycket i det, men jag tycker man kunde säga att vi i Svenska kyrkan borde sträva efter att utöver att vara en trosgemenskap också skulle vara en värdegemenskap utifrån den kristna människosynen. FN-stadgan, som kom efter andra världskrigets blodbad, terror och ondska, formade sina tankar kring människans värdighet mycket utifrån kristen grund och kristen människosyn. En svensk kyrka som inte bara är en trosgemenskap – och det känner vi här att vi är – utan också en stark värdegemenskap behöver inte innebära en åsiktsgemenskap i de konkreta sakfrågorna. Vi kan och ska aldrig vara – det kan jag säga med mina rötter i de politiska

sammanhangen inom kristdemokratien – en partigemenskap som samlas i ett enda parti. Det vore osunt och fel. Vi kan vara en värdegemenskap och en trosgemenskap.

Vad gäller själva sakfrågan Ship to Gaza menar jag, att själva evenemanget borde byta namn till Ship to Hamas. Tack.

LARS STJERNKVIST:

Jag skulle vilja fullfölja det inlägg jag hade igår när jag sa att detta är ett härligt möte. Det visar att det finns en åsiktsbredd och att det finns en tolerans för olika uppfattningar inom Svenska kyrkan och här på kyrkomötet. Sedan dess har jag verkligen sett väldigt många bevis på att den åsiktsbredden inte bara är något som vi pratar om utan någonting som vi också lever upp till i praktisk handling. Vi har hört ledamöter argumentera för att vi ska frångå och ifrågasätta den gränslösa kärleken och ifrågasätta om alla människor ska bemötas med samma solidaritet och de har blivit bemötta med respekt, tålmodig respekt.

Av det skälet blir jag sorgsen när jag läser Margareta Sandstedts motion 2011:78. Den handlar inte egentligen om Ship to Gaza. Jag tycker det är en svår fråga och jag tycker det finns skäl att vända och vrida på om det verkligen är ett bra sätt att skapa fred. Motionen handlar om att du, Margareta, vill använda den här öppenheten, toleransen, för att begränsa yttrandefriheten och rätten att ta ställning för andra. Du som själv har haft sådan nytta av den här toleransen vill använda den för att begränsa andras rätt att ta ställning och tycka till i kontroversiella frågor. Jag blir inte bara sorgsen utan också upprörd när jag hör dig i andra debatter säga att du argumenterar för frispråkighet och tolerans. Jag tycker att den här motionen speglar precis raka motsatsen. Det är ett sätt att kraftigt sänka takhöjden i Svenska kyrkan.

Därför yrkar jag bifall till utskottets yttrande som jag tycker är väldigt klokt. Jag gör det därför att jag försvarar rätten att få vara aktiv och anställd i Svenska kyrkan samtidigt som man är aktiv och engagerad i Sverigedemokraterna.

MARGARETA SANDSTEDT (REPLIK):

Då vill jag svara Stjernkvist att det råder brist på objektiv nyhetsrapportering i den här saken. Det är för mycket känslor, för lite sans och för mycket trams i frågan. Jag kan inte anse att det är ansvarsfullt när anhängare till Ship to Gaza tycks vara helt ointresserade av Israels erbjudande att föra över samtliga leveranser landvägen. Det är väl ändå något som vi skulle kunna diskutera. Tack.

LARS STJERNKVIST (REPLIK):

Vi kan gärna diskutera Ship to Gaza, men din motion och din att-sats handlar om att förvägra människor rätten att ta ställning i frågor där man inte tar ställning enligt de åsikter som du har. Det är det motionen handlar om. Det tycker jag är väldigt bra att utskottet och förhoppningsvis kyrkomötet på ett kraftfullt sätt tar avstånd ifrån och därmed försvarar allas rätt att tycka och ta ställning och försvara den åsiktsbredd som jag tycker ska finnas i en öppen folkkyrka.

MARGARETA SANDSTEDT (REPLIK):

Ja, det är ju en poäng om man vill ta ställning i saker och ting, men det handlar även om att ha någon form av insikt och kunskaper och framför allt ödmjukhet i vad den här sakfrågan handlar om. Har man inte någonting av de här förmågorna tycker jag det är bäst att låta bli eller att man väljer sina strider. Den här konflikten i Mellanöstern är ju en av de mest komplicerade vi har och kräver ordentligt

på fötterna för att förstå de bakomliggande orsakerna. Att därmed helt ta parti och ta ställning enbart utifrån ett otyglat känslösvall tycker inte jag är särskilt professionellt.

MARGARETA CARLENIUS:

Ordförande, ledamöter, åhörare! Många av Sverigedemokraternas motioner handlar om människosyn. Den här gången handlar det om samhällssyn uttryckt på ett sätt som utskottet på inget sätt delar. Utskottet menar att denna uddlösa kyrka som motionen förespråkar är väsensskild från den kyrka som vi i dag har och som vi vill fortsätta att vara. Utskottet vill att kyrkan ska fortsätta att vara en kyrka inte för sin egen skull utanför världens skull och för att världen ska tro. Kyrkan är inte till för sin egen skull utan för andras. Alla människor och hela jorden är skapad av Gud. Därför har vi ett ansvar, inte bara för oss själva utan för hela mänskligheten och för hela jordens överlevnad. Vårt ansvar är att ställa oss på de svagas och förtrycktas sida mot fattigdom, orättvisor, krig och förtryck. Det är att vara en kristen kyrka, att vara det i handling och inte bara i ord. Utskottet vill ha en kyrka som är politisk, inte partipolitisk. Vi vill ha en politisk kyrka för världens skull.

Vad gäller Kyrkans Tidning och det uttalande som motionen ger uttryck för vill inte utskottet lägga någon munkavle på Kyrkans Tidning eller kyrkans press. Vi vill se det absoluta värdet av att vi har en fri press i Sverige och i kyrkan, där det fria ordet måste få talas och åsikter brytas mot varandra. Då får vi en kyrka som vi vill ha och som vi vill vara.

Bifall till utskottets förslag.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Ordförande! Jag ska inte märka ord och det kanske inte är så att du menar exakt vad du sa om en politisk kyrka. Jag är inte säker på att vi vill ha en politisk kyrka. Vi vill ha en samhällsengagerad kyrka. Vi vill ha en kyrka som bryr sig om människor, som lever i vardagen och tar ställning för kristen människosyn, kristen etik och moral. Men en politisk kyrka kan vara en kyrka som pekar finger åt andra utan att alltid leva upp till det själv. Det är lättare att säga till andra hur de ska bete sig än att vi städar framför egen dörr. En politisk kyrka som säger till andra hur de ska vara, nej, men en kyrka som i solidaritet med samhället och medmänniskor bryr sig och för fram värden som är omistliga, ja. Jag tycker inte om begreppet politisk kyrka. Det leder fel eftersom det ligger så nära begreppet partipolitisk kyrka. Det sades inte, men det ligger för nära för att det ska kännas riktigt bra. Tack.

MARGARETA CARLENIUS (REPLIK):

Det sa jag faktiskt. Jag sa att det inte skulle vara en partipolitisk kyrka. Den definition du framför på en politisk kyrka är en mycket snäv syn på vad politik är. Politik är samhällsengagemang för de utsatta som är kyrkans uppgift, för de fattigas rätt och för de förtrycktas rätt.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Fru ordförande! Jag ska minst av allt frånta Margareta hennes rätt att lägga in den värdering och den bedömning som känns rätt för henne i begreppet politisk. På samma sätt tror jag Margareta respekterar att jag inte är helt ensam. Det tillhör idétraditionerna och ganska många inom Svenska kyrkan och säkert folket i allmänhet tycker att ordet politisk också har klang av politiker som styr. Jag tror

att det är mjukare och tydligare att säga en samhällsengagerad, samhällstillvänd kyrka som också ställer upp för folk och gör någonting själv och inte bara säger vad andra ska göra. Svenska kyrkan är ju en kyrka som skulle våga mycket mer i sina samhällsinsatser, själv våga vara huvudman och själv våga driva verksamheter och inte alltid bara säga hur andra ska göra det.

Det är ett ämne i sig. Men tack, Margareta, för ditt engagemang. Jag tror mig veta vad du säger, men orden har olika valörer för olika människor. Tack.

MARGARETA CARLENIUS (REPLIK):

Att orden har olika valörer för olika människor, där är vi helt överens. Svenska kyrkans internationella arbete arbetar på ett sådant sätt att vi hela tiden stöttar människor när det handlar om rättvisefrågor, när det handlar om möjlighet till överlevnad både när det gäller i samhället och när det gäller mat, rent vatten, hälsoprojekt. Det är att arbeta politiskt i samhället med de politiska aktörerna för att skapa en rättvis värld, en värld där människor kan få leva och överleva på ett gott sätt. Det är att göra skillnad och det är det som jag lägger in i ordet att vara en politisk kyrka.

MARGARETA SANDSTEDT (REPLIK):

Jag ville replikera det som Margareta nämnde om vikten av fri press. Det är väl inte så många som tror i dag att vi har fri press. De flesta tidningar har ju en inriktning som journalister måste följa ideologiskt. Det är ägarna som bestämmer inriktningen och redaktörerna står för artiklarnas innehåll. Visserligen får inte ägarna tvinga fram artiklar mot redaktörens vilja men kan i stället hindra publicering. Ta till exempel LO-tidningen. Skulle en sådan tidning börja med moderatpropaganda är jag övertygad om att alla skulle få sparken på en gång. Tack.

MARGARETA CARLENIUS (REPLIK):

En fri press? Som jag ser det handlar det om en press där man får uttrycka sina åsikter fritt. Vi får inte som kyrka begränsa yttrandefriheten genom våra medier.

AXEL W KARLSSON:

Jag ska hoppa över en massa detaljer som har med Ship to Gaza att göra och anknyter till det som redan någon anknutit till, nämligen Läronämndens yttrande att kyrkan har ansvar för samhällsfrågor. Det är en väldigt glidande formulering och vi har ju tyvärr sett på senare år hur kyrkan glider iväg mer och mer. Gränsen mellan partipolitik och kyrka har blivit mer och mer suddig och mer och mer oklar. Många kyrkor i världen har antagit Barmenförklaringen. Jag ska inte gå in på den historiska bakgrunden, men den kom till i Tyskland 1934 och hade att göra med att staten la sig i kyrkans angelägenheter. Då deklarerade man att det måste finnas en tydlig gräns mellan stat, politik och kyrka. Jag tror vi skulle behöva Barmenförklaringen också i Svenska kyrkans bekännelsecorpus.

2010 var Svenska kyrkan hejdlöst partipolitisk mot ett av de politiska partierna. Jag har belyst detta i ett annat sammanhang och i ett annat anförande. Effekten av detta tror jag inte blev så mycket att man lyckades påverka den politiska utvecklingen. Däremot lyckades man få många människor att förlora förtroendet för kyrkan och det tycker jag egentligen är allvarigare. Jag skulle vilja säga så här: Visst! Kyrkan, evangeliet, är politiskt men i en indirekt mening. Jag anser att mina politiska ställningstaganden är inspirerade av den kristna tron. Självklart är det det, men jag inser att människor kan dra andra slutsatser än jag av den kristna tron.

Problemet om kyrkan direkt börjar lägga sig i politiska frågor är bland annat, att kyrkan får framstå som ett slags politisk förmyndare för människor som underkänner människors egna ställningstaganden, egna samveten, och det är inte bra för kyrkan. Det ökar inte förtroendet för Svenska kyrkan. När det gäller den politiska kampanjen helt klart mot ett parti från olika svenskkyrkliga instanser förra året, skulle jag vilja beteckna det som ett missbruk av kyrkan. Det har talats om dialog i den här församlingen och då har man betonat att den andre, partnern, ska ha en chans att känna igen sig. Det hade i varje fall inte vi Sverigedemokrater i de bilder som kyrkan kolporterade då.

Vem är förtryckt? Vad är rättvisa? Det är nog inte så lätt att bara tro att det finns en enkel definition av detta, som man kan få intrycket av när man lyssnar till debatten här. Nu är det 11 sekunder kvar och jag tackar för ordet.

MARGARETA CARLENIUS (REPLIK):

I den här motionens första att-sats står det: "kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att anställda inte tar ställning i utrikespolitiska konflikter utom när specifikt kristna berörs." Det innebär att vi inte får uttrycka oss på något annat sätt än vad Sverigedemokraterna anser vara lämpligt.

AXEL W KARLSSON (REPLIK):

Vi anser att vi är ett demokratiskt parti. Det står i våra grundsatser. Naturligtvis finns det inte någon vilja att begränsa yttrandefriheten. Men det finns en vilja att problematisera de förhållanden som vi har i Svenska kyrkan i dag. Det finns alldeles för många saker som framställs som självklarheter som inte är så självklara. Vi får säkert anledning att återkomma till de frågorna. Det kan räcka med att jag säger så.

STAFFAN HOLMGREN:

Fru ordförande! Det var ett enigt utskott, och det var det tack vare att vi inte diskuterade sakfrågan utan formfrågan. Jag var tvungen att gå upp och markera nu mot Margareta Carlenius, som ger intryck av att utskottet är för en politisk kyrka. Det skulle jag aldrig ha kunnat ställa upp på. Då hade jag reserverat mig. Hade vi i sakfrågan diskuterat någonting hade jag nog också blivit reservant. Men nu var det så att vi diskuterade formfrågan, huruvida man ska sätta munkavle på journalister och anställda vid kyrkokansliet. Yttrandefrihet och pressfrihet är för mig en grundläggande princip. Därför kan vi inte gå motionären till mötes. Så låt oss inte diskutera Ship to Gaza, för då är vi inte längre eniga.